

1916-06-25
Dons Christensen,
Estrid Marie
Vilstrup
F:Knudsen

Fra Politiken,
22. juli 2018 /
Facebook

Af: Povl Dons
Christensen

»Mors første rullestol var som den vi har set Tante Møhge i Matador blive kørt i. Mine morbrødre i USA slog sig sammen og sendte en letvægts rullestol til mor. Jeg elskede at skubbe hende«. Privatfoto

Født af skleroseramt mor:
Jeg var syv år, da min mor døde

Jeg var omgivet af kærlige mennesker, som forsøgte at trøste mig så godt du nu kunne, men jeg var ikke med til begravelsen. Det ville man nok have gjort i dag.

Jeg var syv år, da min mor døde. Hun havde haft dissemineret sklerose fra før min fødsel, og jeg husker hende kun i rullestol eller i sengen. Nu døde hun i en alder af 37 år.

Morgenen efter hendes dødsfald fortalte min far mig nænsomt om det. "Det var godt for hende", skulle jeg have sagt.

Om det er sandt eller en vandrehistorie, husker jeg ikke. Men jeg husker, at jeg valgte mellem at gå i skole eller blive hjemme. Jeg valgte at gå i skole i landsbyens forskole hos fru Østergaard, hvor jeg gik i første klasse.

Der var en underlig tilbageholdende stemning, husker jeg, indtil ham, jeg beundrede mest, Hans i 2. klasse, kom hen og lagde armen om min skulder og sagde: "Hvis der er nogen, som driller dig, skal jeg nok tæve dem!"

Det var den bedste sorglindring, jeg kunne få.

Der var i 1953. Min mor blev født i 1916 i Tyler, Minnesota. Hun var yngste barn af en dansk præst og hans hustru. De fik syv sønner før min mor.

Min morfar havde været dansk præst forskellige steder i danske menigheder i Midtvesten i en halv snes år, da han og mormor valgte at flytte tilbage til Danmark i 1920. Da var mor fire år. De fleste af storebrødrene var så gamle, at de valgte at blive i USA.

Men morfar havde set, at der ikke længere var det samme behov som tidligere for at opretholde danske enklaver. Unge danskamerikanere havde deltaget for USA i første Verdenskrig, og der var nu skred i integrationen.

Så i stedet for at fortsætte som præst og højskoleforstander på Danebod Højskole i Tyler, blev han nu den første forstander på Danebod Højskole på Als. Efter genforeningen var det igen muligt at oprette højskoler i Sønderjylland. Navnet blev foreslået af min morfar i stedet for et lidt mere intetsigende "Als Højskole".

Mor voksede op i Danmark og ville gerne være væver, men allerede i 20-årsalderen var hun så plaget af sklerose, at hun knapt kunne gå, endsige væve.

Hun blev gift med min far i 1936 efter at have mødt ham på Danebod Højskole. Hun var elev, min far ung lærer på 28 år. Han var seks år ældre end hende. Fra 1942 boede dei Askov, hvor min far var blevet valgmenighedspræst og højskolelærer.

Min mor svækkes

Gradvis blev mor mere og mere svækket, men lige efter krigen valgte de at prøve at få barn.

Det var på det tidspunkt højst usædvanligt, at sklereosepatienter fik børn. Barnet skulle tages ved kejsersnit, og på det tidspunkt fandtes den største ekspertise vedrørende at udføre kejsersnit på handicappede kvinder på Kongevejens Hospital i Sønderborg.

Fra min fars dagbog:

"Lidt før 17½ kom de kørende med en Vugge, og et Øjeblik efter kom Reservelægen og sagde, at alt var forløbet godt, - det var blevet en kraftig og veludviklet Dreng på 3100 gram. De var ham der laa i Vuggen. – Og så tog vi da for første gang Povl i Øjesyn- Et lille rødt hoved, mørkt Haar, lukkede Øjne, det var alt hvad vi saa.

Men det var alligevel noget særligt, for det var jo vores Søn og han var helt rigtig på alle Maader. Vi havde vel egentlig tænkt, det skulde være en Pige, men da jeg nu stod og saa paa ham, kunde jeg ikke tænke mig andet, end at det netop skulde være en Dreng, ...

Men et Minde bevarede han om Opholdet i Sønderborg: det var et Snit i Ryggen; det fik han, da han var skaaret ud af sin Mor: det er et Modermærke af en særlig Art. De maatte sy syv Sting i ham, men allerede efter ti Dages forløb var der kun et Ar tilbage. Det, som prægede ham mest, var, at han knirkede i Stedet for at græde, "Knirkeren" kaldte vi ham."

Det skulle have været saa godt, men så gik det faktiske lidt skidt:

Kirurgen skar for langt ind og gav mig et langt overfladisk snit i ryggen, så i stedet for at mor kunne holde sit længe ventede barn i sin favn, blev jeg lagt i bandager og isolation for at undgå infektioner. Først dage senere fik mor lov at holde mig. Det siges, at lægen låste sig inde på sit konto og ikke ville tale med nogen om "fejlsnittet".

Elskede at læse eventyr

Fra min tidlige barndom husker jeg, at mor elskede at have mig oppe i sengen og læse eventyr for mig. Asbjørnsen og Moe og H.C. Andersen. Og børnebøger: "Ivanhoe", "Jorden rundt i 80 dage". Og vi sang sange og salmer. Mors yndlingssamle var: "Den mørke nat forgangen er".

Men jeg så hende aldrig oppegående. Kun i sengen eller i rullestolen. Lego var lige blevet opfundet, og vi kunne lege med det på en plade på hendes seng.

Mor første rullestol var en gammel type, som vi har set tante Møghe i "Matador" blive kørt i. Men mine morbrødre i USA slog sig sammen og sendte en letvægtsrullestol til mor. Datidens Rolls Royce!

Og jeg elskede at skubbe hende. Jeg skriver bevidst rullestol, for det hed det dengang. Kørestol hedder det i dag, fordi den oftest er selvkørende.

Mors seneste år husker jeg ikke særligt tydeligt. Men det var helt klart, at for hende havde det at blive morværet noget ganske specielt, som havde været med til at holde hende i live.

Og så var hun et samlende menneske. Ved selskaber samledes andre gæster oftest ved hendes rullestol. Ikke af medlidenhed, men fordi dér var det vedkommende og livlige samtaler.

Men sygdommen svækkede mor mere og mere, og et halvt år før hendes død troede alle, at døden ville komme nu, og jeg blev sendt i pleje et par dage. Men hun levede et halvt år længere. Med daglige besøg af sygeplejeske og meget hyppige besøg af lægen. Aldrig sorgfuld, men smilende og glad. Sådan husker jeg hende.

Og så, 4. november 1953, sov mor stille ind.

Jeg var omgivet af kærlige mennesker, som søgte at trøste mig, så godt de nu kunne. Jeg var ikke med til begravelsen. Det ville man nok ikke i dag. Men jeg husker stemningen og de efterfølgende mindeord, som gjorde stort indtryk på mig. Og jeg var med far hos bogtrykkeren i Vejen for at få trykt takkekort. Betydningfuldt, at lige netop DET husker jeg tydeligst.

En anden erindring et halvt år senere:

Vi havde fået husbestyrerinde, og en søndag sad jeg og hørte Giro-413 og sang med på "Mor er den bedste i verden" med Victor Cornelius. Jeg syntes, det var sådan en smuk melodi, men tænkte ikke nærmere over ordene. Men så kom vores husbestyrerinde sturtende og omfavnede mig grædende. Lidt mærkeligt, synes jeg dengang.

Et par år senere min far sig igen, og jeg fik igen en god og kærlig mor. Men det er uendeligt svært for en ni-årig knægt at administrere loyalitet. Kunne jeg nu tillade mig at elske min nye mor, som jeg elskede den første? Eller ...

Og hvad nu hvis hun døde?

Det er et dilemma, som jeg den dag i dag ikke kan give et endeligt svar på.